

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Παρασκευή, 27 Ιουλίου 1984

33.2

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΣΤΟ ΖΑΠΗΙΟ.

Ο Πρωθυπουργός κ. Ανδρέας Γ. Παπανδρέου, έδωσε σήμερα το απόγευμα, στο Ζάππειο Μέγαρο, συνέντευξη Τύπου προς τους Έλληνες πολιτικούς συντάκτες.

Ο κ. Πρωθυπουργός απάντησε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

ΘΥΜΙΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ (ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ): "Κύριε Πρόεδρε, σήμερα είχατε δύο συναντήσεις, την πρώτη με τον νέο Τούρκο Πρέσβη στην Αθήνα κ. Ακιμάν και τη δεύτερη με τον νέο Γενικό Γραμματέα του ΝΑΤΟ λόρδο Κάρριγκτον. Θα μπορούσατε να μας πείτε αν προέκυψαν κάποιες εξελίξεις για την ελληνική πλευρά και ειδικότερα ως προς τα ελληνοτουρκικά; Πώς σχολιάζετε τις γνωστές προτάσεις του κ. Οζάλ προς την Ελλάδα;"

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: "Η ερώτηση καλύπτει ένα τεράστιο φάσμα. Θα προσπαθήσω, όμως, να σας απαντήσω.

Ήταν, φυσικά, λογικό να δεχθώ τον κ. Ακιμάν. Είχα ήδη αργοπορήσει να δεχθώ τον κ. Ακιμάν, ο οποίος όπως γνωρίζετε σήμερα είναι πρέσβης, αλλά πριν ήταν κυβερνητικός εκπρόσωπος της Κυβέρνησης στην Τουρκία για πολύ καιρό. Πρόκειται δηλαδή για μια ενδιαφέρουσα προσωπικότητα. Δυστυχώς σήμερα δεν έμενε πολύς χρόνος για διάλογο. Μίλησα εγώ και όχι εκείνος. Αλλά την επόμενη φορά εγώ θα ακούσω. Βασικά, του πέρασα ένα μήνυμα της Κυβέρνησής μας και του Ελληνικού λαού προς την Κυβέρνησή του και τον τουρκικό λαό. Το μήνυμα είναι πάρα πολύ απλό. Επιδιώκουμε να ζήσουμε ειρηνικά σ' αυτή την περιοχή. Η Κυβέρνησή μας ανταποκρινόμενη στις βαθύτατες επιθυμίες και πόθους αυτού του λαού πασχίζει, κυριολεκτικά, να δημιουργήσει κλίμα ειρήνης, καλών γειτονικών σχέσεων στη Βαλκανική Χερσόνησο, να συμβάλλουμε στο μέτρο του ανθρωπίνως δυνατού στη μετατροπή της Βαλκανικής Χερσονήσου από τη πυριτιδαποθήκη του κόσμου σε μια χερσόνησο ειρήνης. Δυστυχώς, αυτή η εικόνα χαλάει όταν εξετάσουμε τις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι οι δύο λαοί θέλουν να ζήσουν ειρηνικά. Η ευθύνη, κατά συνέπεια, για την σημερινή κατάσταση βαρύνει την τουρκική Κυβέρνηση. Δεν μπορούμε να ξεχάσουμε

κυπριακή τραγωδία και δεν μπορούμε να σταματήσουμε τον αγώνα για μια Κύπρο ενιαία, ανεξάρτητη, αδέσμευτη. Μια Κύπρο όπου οι πρόσφυγες θα μπορέσουν να γυρίσουν στις εστίες τους.

Υπάρχει ένα βασικό ερώτημα που μπαίνει συχνά, διάλογος με τη Τουρκία. Γιατί όχι διάλογος; Γιατί όχι διαπραγματεύσεις; Όπως γνωρίζετε σήμερα δεν υπάρχει διάλογος. Θα ήθελα να δώσω μια γενική και μια πιο συγκεκριμένη απάντηση σ' αυτό, γιατί αναφέρθηκα στο θέμα μιλώντας με τον κ. Ακιμάν. Όταν πηγαίνει κάποιος σε διαπραγματεύσεις (συνήθως είναι δύο τα μέρη) πηγαίνει με την ελπίδα να βελτιώσει τη θέση του. Κανείς δεν πάει σε διαπραγματεύσεις αν δεν αναμένεται βελτίωση των θέσεων. Και οι επιτυχείς διαπραγματεύσεις είναι ακριβώς εκείνες, όπου, υπάρχει περιθώριο και απ' τα δύο μέρη να βελτιώσουν την ισχύουσα κατάσταση. Δυστυχώς, στη περίπτωση τη δική μας, ουδέποτε ετέθη από ελληνικής πλευράς μια κάποια διεκδίκηση, πέραν των νομίμως υπαρχόντων. Δηλαδή, πέραν εκείνων που αποτελούν ελληνικό έδαφος, ελληνικό εναέριο χώρο, ελληνική θάλασσα. Ουδέποτε επιδιώξαμε κάτι που μπορούσε να μας το δώσει η Τουρκία. Αντίθετα, η Τουρκία έχει μια σειρά από διεκδικήσεις που θέτουν ουσιαστικά, σε αμφισβήτηση το καθεστώς του Αιγαίου. Αυτό το καθεστώς που σήμερα κατοχυρώνεται από διεθνείς συνθήκες και συμβάσεις που ισχύουν και στη περίπτωση αυτή θα ήθελα να αναφερθώ - δεν έχω ακόμη απαντήσει στο πρώτο ερώτημα, τί είπα στο κ. Ακιμάν, θα γυρίσω - αλλά επειδή ο κ. Οζάλ μιλάει για τη συνθήκη της Λωζάνης και θέτει ερωτήματα σχετικά με την άμυνα αυτών των νησιών, θα ήθελα να υπενθυμίσουμε πρώτα απ' όλα, ότι η Κωνσταντινούπολη το 1955 αποτελεί παραβίαση της συνθήκης της Λωζάνης, από 160.000 έχουμε φθάσει στις 5.000 ομογενείς. Η Ίμβρος και η Τένεδος αποτελούν παραβιάσεις της συνθήκης της Λωζάνης. Η παρουσία της 4ης στρατιάς, στρατιάς του Αιγαίου, στις ακτές της Μικράς Ασίας με 170-180 αποβατικά σκάφη ασφαλώς δεν αποβλέπουν σε ενίσχυση της Συμμαχίας απέναντι στο σύμφωνο της Βαρσοβίας, αλλά αποτελούν μια άμεση απειλή ενάντια στην εδαφική ακεραιότητα της χώρας μας, στα νησιά του ανατολικού Αιγαίου.

Φυσικά, το να λέει κανείς ότι έχουμε εξοπλίσει τα νησιά και ότι αυτό είναι παραβίαση της συνθήκης της Λωζάνης, είναι λίγο αστείο, θα έλεγα. Δεν μπορεί, πιστεύω, κανείς στα "καλά του" να πιστέψει ότι η Ελλάδα μπορεί ν' αναλάβει επιχείρηση κατάληψης

της Μικράς Ασίας από τη Χίο, τη Μυτιλήνη, τη Σάμο και τα Δωδεκάνησα. Αυτές είναι αστειότητες. Θα πρέπει πρώτα ο κ. Οζάλ, όταν τείνει την χείρα ειρήνης και τον κλάδο ελαιίας, να εννοήσει ότι αυτή η στρατιά και αυτά τα αποβατικά σκάφη, καθώς και τα νεοαγορασμένα επιθετικά ελικόπτερα δεν δημιουργούν συνθήκες καλής γειτονίας.

Είπα λοιπόν, ότι οι διαπραγματεύσεις δεν είναι κατ'αρχήν εφικτές όταν η μία πλευρά διεκδικεί και η άλλη δεν διεκδικεί. Όμως, παρά τούτα, και παρά το γεγονός ότι η Κύπρος κατέχεται από τουρκικά στρατεύματα από το 1974, στο βωμό της ειρήνης αποδεχθήκαμε ύστερα από ένα μορατόριουμ το δεύτερο, (γιατί το πρώτο διεκόπη) ύστερα από ένα μορατόριουμ σε δηλώσεις και παραβιάσεις εθνικού εναέριου χώρου, ένα διάλογο γύρω από τουριστικά και εμπορικά προβλήματα, οικονομικά προβλήματα. Το διάλογο αυτό τον διακόψαμε εμείς ύστερα από την ανακήρυξη του λεγόμενου "τουρκοκυπριακού κράτους" της Βόρειας Κύπρου, ύστερα δηλαδή, από την αναγνώριση αυτού του "κράτους" από την Τουρκία, ύστερα από την απόφαση της Τουρκίας να στηρίξει με κάθε τρόπο το ψευδοκράτος του Ντενκτάς, παρά την διεθνή κατακραυγή. Ο κ. Ακιμάν σήμερα επιβεβαίωσε ότι η Τουρκία είναι η μόνη χώρα που έχει αναγνωρίσει αυτό το ονομαζόμενο "κράτος". Ήταν δυνατόν, άραγε να συνεχίσουμε διάλογο εμείς με την Τουρκία, όταν ήδη γίνεται ένα νέο τετελεσμένο που αποβλέπει στην οριστική διχοτόμηση της νήσου; Θα ήταν μία προδοσία του κυπριακού λαού και του έθνους γενικότερα. Δεν το δυνάμεθα.

Ετόνισα επομένως, στον κ. Ακιμάν ότι θα βρεί πάντοτε κλάδο ελαιίας. Αλλά δεν είναι μονόδρομος αυτή η υπόθεση. Εάν, πράγματι, η Τουρκία θέλει να ζήσει ειρηνικά στην περιοχή, θα έχει την ευκαιρία να το κάνει. Εάν όχι, φυσικά, αυτό επιβάλλει τόσο στην Τουρκία όσο και στην Ελλάδα σημαντικό κόστος. Δεν υπάρχει καμία αμοιβολία ότι το κόστος του εθνικού μας προϊόντος που ξοδεύουμε σε αμυντικές δαπάνες είναι υπέρογκο, είναι υπερβολικό. Αλλά, πώς αλλιώς να κάνουμε, όταν υπάρχει μια σαφής διαγραμμένη πορεία συρρίκνωσης του ελληνισμού; Είναι δυνατόν να μην είναι πρώτο θέμα για τον Έλληνα πολίτη η προσπάθεια της εδαφικής ακεραιότητας, η

κατοχύρωση της εθνικής ανεξαρτησίας; Αυτά λοιπόν, είπα στον κ. Ακιμάν, ο οποίος υποσχέθηκε ότι στην επόμενη συνάντησή μας θα μου απαντήσει. Και ο λόγος για τον οποίον δεν μπορούσα να περιμένω την απάντηση, ήταν γιατί, ήταν εδώ ο λόρδος Κάρριγκτον, τον οποίον δέχτηκα στο Καστρί και με τον οποίον είχαμε μια συζήτηση της τάξης των πενήντα περίπου λεπτών.

Τον λόρδο Κάρριγκτον τον ξέρω απ'τα χρόνια της Ένωσης Κέντρου, όταν και πάλι το Κυπριακό μας είχε οδηγήσει στο Λονδίνο. Και αναμφισβήτητα πρόκειται για έναν άνθρωπο μεγάλων πνευματικών ικανοτήτων και πρόκειται για έναν άνθρωπο που στην ιστορία του - συντηρητικός είναι βέβαια - έχει επιδείξει, πράγματι, επιτυχίες εξωτερικής πολιτικής για τη χώρα του, αλλά και για την Αφρική αν θέλετε και φυσικά είναι κάτι άλλο από τον προκάτοχό του. Μπορείς και μιλάς μαζί του.

Όλοι μας, ξεκινώντας από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον υπουργό Εξωτερικών, τον υπουργό Αναπληρωτή Εθνικής Άμυνας και εμένα, του είπαμε τα ίδια πράγματα. Δηλαδή τί; Το ΝΑΤΟ είναι μία Συμμαχία, στην οποία συμμετέχει η Ελλάδα, για να προστατεύσει την εδαφική της ακεραιότητα. Η τραγική ειρωνεία είναι ότι είναι ακριβώς αυτή η συμμετοχή στη Συμμαχία που θέτει υπό αμφισβήτηση την εδαφική ακεραιότητα της Ελλάδας. Αφήστε το θέμα της ανεξαρτησίας, αυτό αφορά τις εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις, τα βάσανα του παρελθόντος τα οποία μπορούμε να ξαναθυμηθούμε, αν θέλετε, αλλά προτιμώ να μη τα θυμηθούμε. Αλλά είναι σαφές ότι για να το ξεκαθαρίσουμε αυτό, αν η Ελλάδα δεν ήταν στο στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, όπως δεν ήταν από το 1974 μέχρι την επάνοδό της, δεν τίθεται κανένα απολύτως θέμα είτε Δήμνου, είτε επιχειρησιακής ευθύνης, είτε FIR. Δεν τίθεται κανένα απολύτως ζήτημα. Είναι αυτά που είναι. Κατοχυρωμένα, δικιά μας. Από τη στιγμή που μπορούμε στο στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, από εκείνη τη στιγμή και ύστερα μπαίνει το ερώτημα τί κάνουμε με το "νατοϊκό πηλίκιο" που φοράμε.

Στη συμφωνία Ρότζερς, όπως καλά γνωρίζετε, είχε προβλεφθεί η ίδρυση στρατηγείου στη Λάρισα, του οποίου η επιχειρησιακή ευθύνη στο Αιγαίο θα προσδιοριζόταν ακριβώς από την τριανδρία, τον Τούρκο του 6ου ΑΤΑΔ, τον Έλληνα στην Λάρισα του 7ου ΑΤΑΔ και τον Αμερικάνο του 5ου ΑΤΑΔ στη Νεάπολη. Και είναι φυσικό ότι

η Κυβέρνησή μας μα και η προκάτοχος κυβέρνηση που υπέγραψε τη συμφωνία δεν προχώρησαν στην ίδρυση αυτού του στρατηγείου, στο μέτρο που η ίδρυσή του θα προετοίμαζε το έδαφος για τη δεύτερη φάση, όπως επιμένουν οι νατοϊκοί, του προσδιορισμού των ορίων ανατολικά τα οποία όμως στη συμφωνία Ρότζερς δεν προσδιορίζονται. Είναι θέμα ερμηνείας. Και για τρία χρόνια τώρα, που πηγαίνω στις διασκέψεις των υπουργών Εθνικής Άμυνας του NATO, για τρία χρόνια τώρα, που με επισκέπτεται ο κ. Ρότζερς κάθε χρόνο, είναι ο ίδιος σπασμένος δίσκος ότι η Ελλάδα δεν μπορεί με κανένα τρόπο να ιδρύσει το στρατηγείο της Λάρισας, αν εκ των προτέρων δεν έχει διευκρινισθεί ότι τα όρια προς ανατολάς είναι εκείνα που ίσχυαν μέχρι τον Αύγουστο του '74. Είναι η περιοχή "41". Έτσι λέγεται στο λεξιλόγιο του NATO. Και είναι αδύνατο για μας να δεχτούμε οποιαδήποτε μετακίνηση προς δυσμάς αυτής της γραμμής των ορίων. Διότι και ένα χιλιόμετρο και δύο χιλιόμετρα προς δυσμάς σημαίνει ότι παραδίδουμε την άμυνα ελληνικού χώρου και χερσαίου, νησιώτικου στην τουρκική αεροπορία. Υπάρχει κυβέρνηση που μπορούσε να το κάνει αυτό και να σταθεί μια μέρα άνταν δημοκρατική κυβέρνηση; Ασφαλώς όχι. Δεν θα το επέτρεπε ο λαός.

Λοιπόν, πρέπει να καταλάβουν οι εταίροι ότι είναι αδύνατον για μια χώρα να παραδώσει κυριαρχικά της δικαιώματα, εθνικά της δικαιώματα, στο βωμό μιας οποιαδήποτε Συμμαχίας. Γιατί επιτέλους η Συμμαχία, ακριβώς γι' αυτό υποτίθεται ότι υπάρχει. Δεν είναι μονόδρομος.

Πρέπει να προσθέσω αν υπήρξε κάποια νέα πρόταση με την επίσκεψη του κ. Ρότζερς εδώ. Νομίζω ότι υπάρχει, ίσως, μια διαφορετική απόχρωση της ίδιας όμως θέσης. Όπως ξέρετε την ηγεσία την στρατιωτική ευθύνη του ναυτικού στο Αιγαίο την έχει ο Έλληνας ναύαρχος. Στη συμφωνία Ρότζερς, ανοίχτηκε ένα ερώτημα, αν αντί για μόνιμη ευθύνη του Έλληνα ναυάρχου, μπορούσε να εισαχθεί η έννοια του TASK FORCE (Δύναμη Επιχειρήσεως). Ό,τι δηλαδή θα έπρεπε να σκεφτόμαστε μόνον σε σχέση με δύναμη επιχειρήσεως, σύνερα θα είναι αυτός, αλλιώς θα είναι εκείνος, την άλλη μέρα θα είμαστε μαζί. Αυτή τη βασική σκέψη προστάθηκε να περάσει σε ό,τι αφορά τον εναέριο χώρο. Δηλαδή: Σε μια εμπόλεμη κατάσταση, έχουμε μια υποτιθέμενη επίθεση - το NATO έτσι σκέφτεται πάντα - από το Βορρά και εξαρτάται από πού έρχεται, ποιός είναι ο αριθμός των

αεροσκαφών, αλλά άλλες τέτοιες δυνατότητες ποιό σενάριο δηλαδή θα υπάρξει έτσι ώστε και εμείς, Τουρκία και Ελλάδα να αντιμετωπίσουμε από κοινού την απειλή άνωθεν. Αλλά, με βάση σενάρια, αν έρχονται από κει, θα είναι Τουρκία, αν έρχονται απ'αλλού θα είμαστε εμείς, ώστε να μην υπάρξει πλέον θέμα ορίων. Η νέα - αν θέλετε - σκέψη, είναι, δεν υπάρχουν όρια. Φυσικά αυτό ακόμη ισχυρότερα απορρίπτεται. Είναι φυσικό, διότι πλέον το Αιγαίο μεταβάλλεται για το NATO σε ένα χώρο βασικά ουδέτερο. Ούτε τουρκικό, ούτε ελληνικό, αλλά κυρίως αμερικανικό, εφόσον επικεφαλής είναι βεβαίως η Νεάπολη. Φυσικό λοιπόν, ήταν να απορρίψουμε αυτή τη σκέψη - απογοητεύτηκε βέβαια ο στρατηγός - αλλά δεν μπορούσαμε να κάνουμε αλλιώς και για να συμπληρώσω αυτή τη σκέψη - δεν την έχω συμπληρώσει και θα το χρειαστείτε αυτό - αυτό είναι για καιρό πολέμου που σας λέγω. Για καιρό ειρήνης, αποδέχονται τα όρια όπως έχουν. Αλλά οι ασκήσεις είναι πάντοτε ασκήσεις πολέμου. Άρα σε ασκήσεις ισχύει ό,τι στη περίοδο πολέμου. Όχι ό,τι ισχύει στη περίοδο ειρήνης. Μ'άλλα λόγια μας λένε: Εσείς πείτε στους πολίτες σας ότι αυτός είναι ο χώρος τον οποίον εσείς ελέγχετε. Αυτό δεν μας ενδιαφέρει. Ό,τι θέλετε πείτε τους. Όταν πρόκειται να κάνουμε νατοϊκές ασκήσεις θα πρέπει να ακολουθήσουμε κάτι άλλο. Η Ελλάδα μπορεί να λέει ότι είναι δική της ευθύνη εν ειρήνη, εντάξει, αλλά εν πολέμω όχι. Είναι φυσικό ότι αυτό παραβαίνει ακόμη και τις διατάξεις στα άρθρα του NATO, γιατί μια από τις πρώτες υποχρεώσεις είναι η άμυνα του ιδίου χώρου, της δικιάς του χώρας. Κατά συνέπεια και κλείνω αυτό το θέμα, η απάντηση είναι όχι.

Υπάρχει δε και το θέμα της Λήμνου. Εκεί δεν θέλω να μπω σε λεπτομέρειες. Βασικά το ερώτημα είναι αν η Λήμνος είναι χώρος τον οποίον το NATO πρόκειται να υπερασπιστεί εν πολέμω ή όχι. Εμείς λέμε είναι και κατά συνέπεια πρέπει να είναι σε κάθε άσκηση του Αιγαίου. Υπάρχουν διάφορες νομικές υπεκφυγές ότι το θέμα έχει πάρει πολιτική χροιά, αυτό μας λένε κυρίως, είναι ένα πολιτικό θέμα μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας και ότι δεν μπορούμε να επέμβουμε σε νομικές ερμηνείες όταν δύο κράτη-μέλη της Συμμαχίας διαφωνούν. Γι'αυτό τη βγάζουμε από τη μέση. Είναι φανερό ότι δεν έχει υπάρξει αλλαγή στάσης του NATO. Και πρέπει να πω, πηγαίνοντας τώρα

στην κουβέντα μου με τον λόρδο Κάρριγκτον, πιο συγκεκριμένα, ότι αυτά του τα παρουσίασαν, ίσως καλύτερα, οι προηγούμενοι. Ο ίδιος δεν πήρε θέση. Υποσχέθηκε ότι θα σκεφτεί σε βάθος τα προβλήματα και θα εξετάσει τις δυνατότητες που υπάρχουν για την επίλυσή τους, χωρίς να εκφράσει κάποια ιδιαίτερη, βέβαια, αισιοδοξία.

Αλλά, αυτό που είπε στους δημοσιογράφους και στη τηλεόραση, είναι αυτό που είπε και σε μένα. Όπως βλέπετε, η ερώτηση που απηύθυνε ο κ. Παπαγεωργίου, είναι μια ερώτηση που απαιτεί δυστυχώς ή ευτυχώς μάλλον μακρά απάντηση. Και θα ήθελα να αναφερθώ τώρα στα του κυρίου Οζάλ, γιατί το θέσατε και αυτό μέσα στην ερώτησή σας.

Σε ό,τι αφορά τη βίζα, βεβαίως το θεωρούμε ένα δευτερεύον θέμα. Αλλά, είναι φυσικό, ότι αν υπήρχε άρση από δικής μας πλευράς κάτω από το δικτατορικό καθεστώς της Τουρκίας, θα περίμενε κανείς ότι η Ελλάδα θα γινότανε αποδέκτης μεγάλου αριθμού Τούρκων πολιτών. Και βεβαίως, αυτό, θα έθετε προβλήματα, όχι ότι δεν θα θέλαμε να ανοίξουμε τη πόρτα μας σε δημοκράτες και σε προοδευτικούς ανθρώπους, που πέρνανε μια ιδιαίτερα δύσκολη περίοδο στη χώρα τους, αλλά πως να αναλάβει η μικρή μας χώρα την ευθύνη για τους μεγάλους πράγματι αριθμούς, οι οποίοι θα περνούσαν τα σύνορα. Αυτό, επομένως είναι, μια κίνηση καθαρά θεαματική από πλευράς του κ. Οζάλ. Αλλά μας είπε και άλλα πράγματα. Μας είπε ότι τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου μπορεί να τα τροφοδοτήσει φτηνότερα με ηλεκτρικό, με νερό, με τρόφιμα η Τουρκία. Μα δεν ζητήσαμε εμείς τέτοια βοήθεια από τη Τουρκία. Είναι σαφές ότι αυτό αποτελεί έναν κομψό - μάλλον θα έλεγα άκομψο - τρόπο του να θέσει θέμα κυριαρχίας για τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, κατά πολύ έμμεσο τρόπο. Και θά έλεγα μάλλον άκομψο τρόπο, διότι σε ό,τι αφορά την πίστη τους στην ειρήνη και τον κλάδο ελαίας, ήδη ανέφερα. Δεν μπορούν να μιλούν - να μιλά η τουρκική κυβέρνηση - για κλάδο ελαίας τη στιγμή που συνεχίζει τη βάνανση κατοχή της στην Κύπρο και που διεκδικεί κυριολεκτικά τμήμα του Αιγαίου για την Τουρκία.

Για την Τουρκία η επιδιωκόμενη γραμμή είναι, το Αιγαίο να παραμείνει μέ ένα καθεστώς ασαφές, αν θέλετε ούτε καν τη διχοτόμηση, ένα καθεστώς ασαφές. Με την πάροδο του χρόνου υπάρχουν δύο χώρες, η λεγόμενη Ελλάδα ηπειρωτική, η Τουρκία και υπάρχει ανάμεσά τους μια θάλασσα, που τους ανήκει - αν θέλετε - από κοινού και γι' αυτό ακριβώς το λόγο, το θέμα της Λήμνου παίρνει τόση σημασία. Δεν είναι καθόλου τυχαίο, γιατί το Αιγαίο θεωρείται από την Τουρκία ένας χώρος ουδέτερος, βασικά, στη φάση αυτή.

Η Λήμνος έχει μια νατοϊκή εγκατάσταση και είναι βορειο-ανατολικά στο Αιγαίο. Τι σημαίνει αυτό; Ότι της Ελλάδας η κυριαρχία επεκτείνεται μέχρι εκείνου του σημείου αναιρώντας έτσι την άποψη για κάποια ασάφεια στο Αιγαίο. Μίλησα πολύ για το θέμα αυτό, αλλά νομίζω ότι έπρεπε.

ΒΑΡΕΜΕΝΟΣ (ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ): " Κύριε Πρόεδρε, το 1979, η Ν.Δ. υλοποιώντας κάποια υπόδειξη του ΝΑΤΟ, αποφάσισε τη λεγόμενη "αγορά του αιώνα". Στο διάστημα που μεσολάβησε, εκτός από την Τουρκία, η Ισπανία, η οποία δεν δέχεται απειλή είτε από Δυμάς, είτε από Ανατολάς, προέβη και αυτή στην "αγορά του αιώνα", ενώ οι τελευταίες πληροφορίες αναφέρουν ότι κάτι τέτοιο θα πράξει και η Ιταλία. Κάτω από αυτό το πρίσμα, θα ήθελα να ρωτήσω το εξής: Μήπως η Κυβέρνηση τελικά προτίθεται να ματαιώσει την "αγορά του αιώνα"; Επειδή πρώτον, θα ήθελε να υλοποιήσει το μέρος εκείνο του προγράμματός της, που αναφέρει ότι θα πρέπει να σταματήσει η εξάρτηση από την παραδοσιακή αγορά της Δύσης και επειδή δεύτερον, ίσως, εκτός από την ηγεσία της Ν.Δ. και κύκλοι συντηρητικοί, όπως, η εφημερίδα "ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ" προτρέπουν να μην προχωρήσουμε σ' αυτή την "αγορά του αιώνα", η οποία θα γονατίσει την οικονομία και θα κάνει τα δισέγγονά μας να πληρώνουν για μια αγορά, που δεν λύνει αλλά περιπλέκει το αμυντικό πρόβλημα";

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: " Έχετε πει πολλά πράγματα, και έχετε θέσει πολλά έμμεσα ερωτήματα. Θα προσπαθήσω να σας απαντήσω όσο πιο ευθέως γίνεται. Μιλάμε για την "αγορά του αιώνα". Είναι βέβαια, λιγάκι αυτές οι εκφράσεις υπερβολικές. Πώς είναι το πρόβλημα της αεροπορίας στην αμυντική μας δομή; Ποιό είναι; Περίπου αυτή τη στιγμή, από πλευράς αριθμού αεροπλάνων εν ενεργεία, είμαστε ικανοποιημένοι. Ο σημερινός αριθμός είναι ικανοποιητικός. Και δεν μιλούμε - και θέλω να το τονίσω αυτό - για αύξηση της αεροπορικής μας δύναμης. Πιστεύουμε ότι αριθμητικά, αυτό που έχουμε σήμερα, λαμβανομένης υπόψη και της αριότητας της εκπαίδευσης των πιλότων μας, επαρκεί ως δύναμη αναχαίτησης. Ξέρετε άριστα, βεβαίως, από τους πρόσφατους πολέμους και ειδικά στην περιοχή μας, τη σημασία του αεροπλάνου στο σύγχρονο πόλεμο. Δεν μπορεί να υπερβάλει κανείς εύκολα τη σημασία του.

Το θέμα που έχει θέσει η στρατιωτική ηγεσία από τότε, και σήμερα βέβαια επίσης, δεν είναι το θέμα της μεγέθυνσης της αεροπορικής δύναμης της Ελλάδας, αλλά της συντήρησης του αριθμού με βάση τη καμπύλη φθοράς και απόσυρσης αεροσκαφών. Εάν στα επόμενα δέκα χρόνια, δεν προστεθεί ένας κάποιος αριθμός - λέμε εκατό, χωρίς να είναι κατ'ανάγκην εκατό - θα πρέπει να λογαριάζουμε ότι θα έχουμε τη μισή περίπου δύναμη κρούσεως και αναχαίτησης σε δέκα χρόνια. Αν λάβουμε υπόψη τους ρυθμούς εξοπλισμού της Τουρκίας, η οποία μόλις παρήγγειλε 160 F - 16 - και αυτό, πρέπει να το τονίσουμε, γιατί η Τουρκία είναι αντίπαλος και η Τουρκία είναι απειλή - εμείς ούτε εάν μπορούμε να πλησιάσουμε αριθμητικά τους αριθμητικούς στόχους που έχει σήμερα για την αεροπορία της η Τουρκία. Πρέπει κατ'ανάγκην να στηριχτούμε στα ποιοτικά μας πλεονεκτήματα. Αλλά φυσικά, εάν δεν επρόκειτο να συμπληρώσουμε, την επόμενη δεκαετία, τον αριθμό των αεροπλάνων, έτσι ώστε να παραμείνουμε στο επίπεδο που είμαστε σήμερα, τότε βέβαια, η ευθύνη της Κυβέρνησης, της όποιας κυβέρνησης απέναντι στο λαό και στο έθνος θα είναι τεράστια.

Αναμφισβήτητα, συμφωνούμε στο ότι αυτό το 7% που δίνουμε του ΑΕΠ για τις ένοπλες δυνάμεις μας αφαιρείται από την κοινωνική ανάπτυξη, τη βελτίωση του τρόπου ζωής, είναι σαφές του επιπέδου διαβίωσης του ελληνικού λαού, αλλά μπορούμε να χτίσουμε, είτε τη Δημοκρατία, είτε το σοσιαλισμό, πάνω σε μια τέτοια καθημερινή υπαρκτή απειλή;

Όταν μιλάμε για την τουρκική απειλή, δεν μιλάμε για κάτι πολύ μακρινό. Μιλάμε για κάτι που μερικά χρόνια πριν εισέβαλε στην Κύπρο. Μιλάμε για όλα τα οποία έχουμε περάσει, τα συνοψίζω με τη λέξη συρύκνωση του ελληνισμού. Είναι αδύνατο για τη Κυβέρνησή μας, να επιτρέψει μακροχρόνια την μείωση της αμυντικής ικανότητας αυτής της χώρας, ενόψει της ραγδαίας αύξησης της επιθετικής δύναμης της γείτονας Τουρκίας. Ένα θέμα αυτό.

Ένα δεύτερο θέμα, είναι πόσο σύγχρονα πρέπει να είναι τα αεροπλάνα. Είναι ένα δεύτερο θέμα. Είναι αλήθεια ότι υπάρχουν τύποι αεροπλάνων όχι πολύ σύγχρονων, τα οποία είναι αρκετά φτηνότερα, από αυτά τα οποία εξετάζουμε. Εκεί μπορεί κανείς να συζητήσει. Αλλά είναι μάλλον δύσκολο να αποφασίσει κανείς να καταναλώσει τόσους σημαντικούς πόρους χωρίς να έχει τουλάχιστον την εγγύηση ότι για τα επόμενα δέκα χρόνια θα έχει κάτι που μπορεί να σταθεί στον αέρα, απέναντι σε αντιπάλους,

που θα έχουν ταχύτερα, πιο σύγχρονα όπλα, αεροπλάνα. Γι' αυτό μας απασχολεί ένα σύγχρονο αεροπλάνο.

Το τρίτο, είναι η εξάρτηση. Γνωρίζετε άριστα, ότι αυτή η Κυβέρνηση και το Κίνημα το οποίο εκπροσωπώ, έχει, σαν πρωταρχικό εθνικό στόχο, την εθνική ανεξαρτησία, μη ξεχνώντας την εδαφική ακεραιότητα. Τι να την κάνω την εθνική ανεξαρτησία σε έναν συρρικνούμενο ελληνικό χώρο; Και αυτό σημαίνει επομένως, ότι πρέπει να βαδίσει προς δύο κατευθύνσεις. Σε ό,τι αφορά την προμήθεια, όχι μόνον της αεροπορίας - γιατί πρέπει να σας πώ ότι ανάγκες έχει και το Ναυτικό και ο Στρατός Ξηράς και μάλιστα σημαντικές ανάγκες - στην προμήθεια θα πρέπει να διαφοροποιήσει τα κανάλια, τις πηγές. Ένα χρέος της είναι αυτό. Πρέπει να σας πώ ότι η διαφοροποίηση κοστίζει. Κοστίζει σημαντικά. Γιατί κοστίζει σημαντικά; Γιατί κάθε όπλο θέλει συντήρηση. Είτε είναι άρμα μάχης είτε είναι αεροσκάφος.

Και η συντήρηση διαφέρει ως τύπος δουλειάς από το ένα στο άλλο. Χρειάζεται εκπαίδευση του προσωπικού επί του εδάφους για τη συντήρηση. Χρειάζεται άλλου είδους εξάσκηση για αυτούς που θα χειρισθούν το νέο όπλο. Και όχι μόνο αυτό, αλλά και οι λεγόμενες αντισταθμιστικές εισφορές, οι οποίες παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο, στο να μειώσουν το κόστος της αγοράς, αυτές σε μικρά νούμερα δεν είναι σημαντικές. Εάν πάρεις ένα πακέτο και το χωρίσεις σε ένα, σε δύο, σε τρία, σε τέσσερα κομμάτια περίπου, δεν έχεις πιά αντισταθμιστικές εισφορές.

Ο άλλος τρόπος για μια χώρα να προχωρήσει στο δρόμο της ανεξαρτησίας, είναι η δική της πολεμική βιομηχανία, να αναπτυχθεί ικανοποιητικά και να εκσυγχρονισθεί. Αλλά εδώ ακριβώς συνδέεται το θέμα με την προμήθεια οπλικών συστημάτων τα οποία μέσω της συμφωνίας που υπογράφεται, επιτρέπουν την μεταφορά τεχνολογίας και την συμμετοχή της ελληνικής πολεμικής βιομηχανίας στην παραγωγή αν όχι όλου του όπλου, τμήματος του όπλου. Έτσι σπάζει κανείς αυτό το εμπόδιο που υπάρχει για την ανάπτυξη μιας σύγχρονης τεχνολογίας.

Υπάρχει στην ερώτησή σας και ένα άλλο ερώτημα: Μόνον από τη Δύση; Ή και από την Ανατολή; Νομίζω πως την απάντηση μπορείτε να την δώσετε εσείς, πιο καλά από μένα. Δεν έχουμε τίποτε με την Ανατολή. Καθώς ξέρετε, η Κυβέρνησή μας κάνει τεράστιες προσπάθειες να αναπτύξει πολύπλευρες οικονομικές, αποδοτικές σχέσεις με την Ανατολική Ευρώπη, αλλά η προσπάθεια να αλλάξουμε τον χαρακτήρα του οπλισμού

απο δυτικό σε ανατολικό, πιστεύω θα είχε ορισμένες συνέπειες, τις οποίες προτιμώ να μην περιγράψω.

Λοιπόν, σε ό,τι αφορά το αεροσκάφος το παλεύουμε για την καλύτερη δυνατή λύση. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι πρέπει να υπάρξει απόλυτη διαφάνεια στη διαπραγμάτευση. Είναι από τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει κάθε κυβέρνηση. Το αντιμετωπίζουμε και εμείς. Και όταν θα έρθει η στιγμή, θα σας πώ ευχαρίστως, τους όρους κάτω από τους οποίους έχουμε διάλογο και διαπραγματευόμαστε με τις διάφορες εταιρίες ή κράτη. Υπενθυμίζω απλώς την μία ήδη υπογραφείσα διακρατική συμφωνία μεταξύ Γαλλίας και Ελλάδος σύμφωνα με την οποία αποκλείονται αμοιβές μεσαζόντων. Κανείς μπορεί να το πάρει ως εκκίνηση. Πάρα πέρα να δώσει εγγυήσεις είναι δύσκολο. Αλλά τουλάχιστον αυτή την αρχή ότι δεν υπάρχουν μεσάζοντες, την έχουμε ήδη κατοχυρώσει στις σχέσεις μας με την γαλλική κυβέρνηση και είμαστε καθ'οδόν να την κατοχυρώσουμε και με άλλους στο μέτρο που ενδιαφερόμαστε στα προϊόντα τους.

Πάρα πολύ μεγάλη σημασία έχουν οι αντισταθμιστικές εισφορές, ή τα αντισταθμιστικά οφέλη, πρέπει να πώ, ότι είμαστε η πρώτη Κυβέρνηση, στην Ελλάδα, η οποία εντάσσει τον εξοπλισμό των αμυντικών μας δυνάμεων στο πενταετές της πρόγραμμα. Δεν αποτελούν οι δικές μας αγορές, ούτε πρόκειται να αποτελέσουν, τις σπασμωδικές κινήσεις, μεμονωμένες, ανεξάρτητες, την μία από την άλλη. Αντίθετα εντάσσονται μέσα στο οικονομικό πενταετές πρόγραμμα ανάπτυξης. Και γι' αυτό το λόγο το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας παίζει εξ ίσου σημαντικό ρόλο όσο και το υπουργείο Εθνικής Άμυνας. Λένε, ορισμένοι ότι έχουμε αργήσει πάρα πολύ, μα δεν γινόταν αλλιώς, αν θέλαμε σοβαρά να προστατεύσουμε, τα συμφέροντα της χώρας από κάθε πλευρά και απο κάθε κίνδυνο. Θα ήθελα να πώ, χωρίς να μπώ σε λεπτομέρειες, ότι κάνουμε ακριβώς το αντίθετο, από αυτό που έκανε η προηγούμενη κυβέρνηση, η οποία αγόρασε τις ολλανδικές φρεγάτες, σε ελάχιστο χρόνο, και δεν πήρε ούτε μια δεκάρα αντισταθμιστικό όφελος. Ούτε μια δεκάρα.

Το ίδιο ισχύει και για την αγορά των "LEOPARDS" από την Γερμανία, ούτε μια δεκάρα αντισταθμιστική εισφορά και το ίδιο ισχύει για τα αντιαεροπορικά "CANTONIERE". Το λέω, διότι οι τελευταίοι, οι οποίοι θα είχαν δικαίωμα να κατακρίνουν αργοπορίες, ή οποιοσδήποτε άλλες αποφάσεις, είναι η κυβέρνηση η επελθούσα, την οποία διαδεχθήκαμε.

Προσέξτε: Δεν κατηγορώ. Να είμαστε συνεννοημένοι. Και δεν συμφωνώ με τίτλους που θα υπονοούν ότι κατηγορώ. Μία και μόνη κατηγορία, την οποία μπορώ να εκστομίσω είναι ότι έγιναν πρόχειρα και αμελέτητα και χωρίς ίχνος προγραμματισμού. Και μιλάμε για τεράστια ποσά. Νομίζω αρκετά γι' αυτό το θέμα.

ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: (ΝΕΑ): Κύριε Πρόεδρε, τον τελευταίο ιδιαίτερα καιρό, την ειδησεογραφία απασχολεί το θέμα της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, που είναι προσδιορισμένη για τον Μάιο. Αυτό συνδυάζεται με πάρα πολλά περί πρόωρων εκλογών ή περί εμπλοκών που μπορεί να προκύψουν, όπως επίσης συνδυάζεται με προηγούμενες δηλώσεις που είχατε κάνει σχετικά με το πρόσωπο του σημερινού Προέδρου της Δημοκρατίας. Θα θέλατε με την ευκαιρία αυτή να αναφερθούμε σ' αυτά τα ζητήματα, να δούμε πως είναι οι σχέσεις σας - οι σχέσεις της Κυβερνήσεως με τον Πρόεδρο και ποιά η στάση σας απέναντι στο ερώτημα;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: "Ευχαρίστως. Σε ό,τι αφορά το θέμα των εκλογών, για πολλοστή φορά τονίζω, ότι σε ό,τι αφορά τη κυβέρνηση, δεν ομιλώ για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ομιλώ για τη κυβέρνηση. Απόφασή μας είναι, να εξαντλήσουμε την τετραετία. Πιστεύουμε, ότι αυτό είναι θετικό για τους δημοκρατικούς θεσμούς. Για σκεφτείτε, εάν παραμείνει αόριστο το θέμα του χρόνου των εκλογών τί συνέπειες θα έχει αυτό στη κυβερνητική δουλειά και στον κυβερνητικό προγραμματισμό;

Η προσδιορισμένη ημερομηνία έχει τεράστια σημασία στον προγραμματισμό του κυβερνητικού έργου και η τετραετία είναι απαραίτητη κατά τη γνώμη μας, ώστε να φανούν τα αποτελέσματα θετικά ή αρνητικά της διακυβέρνησης της χώρας από ένα κόμμα.

Γι' αυτό επιμένουμε σ' αυτό και δεν πιστεύουμε, 'εμείς τουλάχιστον, ότι συντρέχει λόγος, είτε εθνικός είτε κάποια αναντιστοιχία μεταξύ της βούλησης του λαού και της δομής της σημερινής βουλής-εξουσίας, αν θέλετε, ενόψει ότι προχθές μονάχα είχαμε (τον Ιούνιο) ευρωεκλογές, στις οποίες εν πάσει περιπτώσει, επιβεβαιώθηκε ένα ποσοστό το οποίο ακριβώς ήταν το ποσοστό, με το οποίο κυβέρνησε επί μία τετραετία η Ν.Δ. από το 1977 και ύστερα. Γι' αυτό επιμένουμε σε εκλογές τον Οκτώβρη του 1985.

Δεύτερο: Σε ό,τι αφορά, κάτι που ανήκει στον ίδιο χώρο προβλημάτων είναι το εκλογικό σύστημα. Είμαστε δεσμευμένοι απέναντι στον ελληνικό λαό να φέρουμε στη Βουλή νομοσχέδιο που αφορά την καθιέρωση συστήματος απλής αναλογικής. Μας έχει απασχολήσει το θέμα - δεν το έχουμε ξεχάσει - γίνεται αρκετή δουλειά, για να μπορέσουμε να ικανοποιήσουμε όλες τις ανάγκες που πρέπει να καλύπτει ένα εκλογικό σύστημα. Και το γεγονός ότι δεν έχει κατατεθεί μέχρι τώρα τέτοιο νομοσχέδιο, δεν σημαίνει ότι δεν θα κατατεθεί. Πρέπει όμως να σας πω ότι δεν προσδιορίζω το χρόνο που θα κατατεθεί. Υπάρχει αυτή η σύνοδος της Βουλής που θα αρχίσει τον Οκτώβρη και βέβαια μέσα στο χρόνο αυτής της συνέδου πρέπει να έρθει στη Βουλή διαψήφιση. Έχουμε μαζί την επιλογή του χρόνου μέσα σ' αυτά τα περιθώρια, τα πλαίσια.

Σε ό,τι αφορά τις σχέσεις μου με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, πράγματι όπως έχω πεί και στο παρελθόν, οι σχέσεις μας είναι

άριστος. Και δεν έχω κανένα λόγο να αλλοιώσω τα λόγια εκείνα τα οποία είχα πει, τις εκτιμήσεις που έχω κάνει για το πρόσωπο του κ. Καραμανλή. Αυτό όμως δεν είναι το ίδιο με απόφαση της κυβέρνησης του κόμματος να στηρίξει ή όχι μια υποψηφιότητα. Το θέμα σήμερα είναι ανεπίκαιρο, σε ό,τι αφορά μια συγκεκριμένη απόφαση. Αλλά αυτό δεν έχει καμία σχέση, όπως είπα, με τις εκτιμήσεις και τις αξιολογήσεις που κάναμε για το πρόσωπο του σημερινού Προέδρου της Δημοκρατίας."

ΚΑΡΑΝΙΚΑΣ (ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ): "Κύριε Πρόεδρε έχει περάσει ενάμιση μήνας από τις ευρωεκλογές και η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην οποία και τα δύο κόμματα Κυβέρνηση και Αξιωματική Αντιπολίτευση δεν έχουν συζητήσει το θέμα των αποτελεσμάτων των ευρωεκλογών στις Κοινοβουλευτικές Ομάδες, που είναι και οι βασικές που προβλέπονται από το Σύνταγμα. Αντί γι' αυτό, έχουν ακολουθηθεί άλλες διαδικασίες. Δέχεστε εσείς ομάδες-ομάδες βουλευτών. Μήπως μπορείτε να μας εξηγήσετε πως συμβιβάζεται από τη μεριά η πίστη στη δημοκρατία και από την άλλη μεριά σχεδόν άρνηση διαλόγου με τους βουλευτές για ό,τι γίνεται;"

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: "Μου φαίνεται λίγο παράδοξο το ότι μιλάτε για άρνηση διαλόγου με τους βουλευτές όταν πραγματικά δίνω προσωπικά τόσο χρόνο στις επαφές με τους βουλευτές και προτίθεμαι να το συνεχίσω. Όπως ξέρετε είναι περίπου ένα τρίωρο η συνάντηση με κάθε ομάδα βουλευτών και όχι μόνο τους λέω τις σκέψεις μου, αλλά κάτι παραπάνω, με ενδιαφέρουν οι δικές τους σκέψεις. Το θέμα που έχετε θέσει σχετικά με τα εκλογικά αποτελέσματα, νομίζω ότι μπορώ να τ' απαντήσω πάρα πολύ απλά. Όλες οι μέχρι τώρα συζητήσεις που έχουν γίνει, στηρίζονται σε ανεπαρκή μελέτη των αποτελεσμάτων.

Και αυτά τα οποία θα πω αύριο στη Κεντρική Επιτροπή του Κινήματος δεν στηρίζονται σε μια πλήρη μελέτη των αποτελεσμάτων. Εμείς προχωρούμε σε μία σε βάθος μελέτη, επιστημονικά άρτια μελέτη και ασφαλέστατα αυτά τα συμπεράσματα θα τεθούν υπόψη της Κοινοβουλευτικής Ομάδας όχι στο καλοκαίρι που δεν είναι εδώ η Κοινοβουλευτική Ομάδα, αλλά το φθινόπωρο. Δεν ξέρω λοιπόν που στηρίζεται αυτή η καταγγελία της αντιδημοκρατικότητας, όταν όχι μόνον συναντώμαι με τους βουλευτές, αλλά διαβάζω την επόμενη μέρα τί ελέχθη."

ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ (ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΕΣΤΙΑ): "Κύριε Πρόεδρε, κατά τη γνώμη

πολιτικών και δημοσιογραφικών παραγόντων και της αντιπολιτεύσεως τα αποτελέσματα της ασκουμένης κυβερνητικής πολιτικής στον οικονομικό τομέα, αποδεικνύουν ότι ίσως δεν είναι το καταλληλότερο σύστημα που εφαρμόζεται σήμερα. Μήπως κατόπιν τούτου, εάν το έχει διαπιστώσει η κυβέρνηση, σκέπτεται να ακολουθήσει το παράδειγμα των άλλων ευρωπαϊκών, εγκαταλείπouσα δηλαδή τον αδιάλλακτο δογματισμό με την επιδίωξη ενός συγκερασμού της σοσιαλιστικής πολιτικής της προς τις βασικές αρχές της φιλελεύθερης οικονομίας".

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: "Βασικά το πρόβλημα που θέτετε, έμμεσα, είναι το πρόβλημα των σχέσεων του δημόσιου τομέα με τον ιδιωτικό. Πιστεύω ότι αυτό είναι ένα κρίσιμο θέμα. Και ασφαλώς είναι ένα θέμα που δεν πρέπει και δεν μπορεί κανείς να το δει δογματικά. Δεν αμφισβητώ ότι μερικές από τις κινήσεις μας μπορεί να έχουν σηματοδοτήσει αντιδράσεις που δεν τις επιθυμούσαμε. Αλλά θα ήθελα να τονίσω ότι αφορά τους βασικούς μας στόχους και τον προσανατολισμό μας, βλέπουμε την ανάγκη για μια μικτή οικονομία, όπου ο δημόσιος τομέας θα είναι στενά εναρμονισμένος με τον ιδιωτικό τομέα. Μ' αυτή την έννοια είμαστε κάθε άλλο παρά δογματικοί. Υπάρχουν βεβαίως μορφές κοινωνικοποίησης τις οποίες προωθούμε. Έχουμε αργήσει αλλά πιστεύω σύντομα, μέχρι το τέλος του καλοκαιριού, θα έχουμε δώσει το σχήμα στις μεγάλες επιχειρήσεις και οργανισμούς του δημοσίου. Είναι κρατικές αλλά όχι κοινωνικοποιημένες. Και θα προχωρήσουμε σ' αυτό. Ενώ πιστεύουμε σαφώς στον συνεταιρισμό, στην αγροτική οικονομία και μάλιστα τον αγροτοβιομηχανικό συνεταιρισμό, δεν έχουμε κατορθώσει ακόμη να τον κινήσουμε στο μέτρο που έπρεπε. Και ένας από τους βασικούς λόγους είναι η έλλειψη υποδομής και κυρίως τεχνικής υποδομής. Δεν έχουμε πολλούς που ξέρουν τι θα πει συνεταιρισμός και ^{που} ξέρουν πως δουλεύει ένας συνεταιρισμός.

Σε ό,τι αφορά τον ιδιωτικό τομέα, υπάρχουν μερικοί τομείς, το έχουμε τονίσει στις προγραμματικές μας δηλώσεις, προεκλογικά και μετεκλογικά, τομείς όπως είναι η πολεμική βιομηχανία ή ακόμη ο ορυκτός πλούτος, που πιστεύουμε ότι πρέπει να κοινωνικοποιηθούν. Ουδέποτε υπέστημε αβεβαιότητα, ότι επρόκειτο να κοινωνικοποιηθούν οι βιομηχανίες της γραμμής και για να εννοήσει κανείς ακριβώς το τί συμβαίνει στη χώρα μας, σ' αυτό ακριβώς το πλαίσιο που έχει θέσει πρέπει να λάβει υπόψη του, ότι έχουμε παραλάβει και δεν το λέω αυτό για άλλοθεν, η οποιαδήποτε κυβέρνηση ήταν εδώ, θα είχε παραλάβει -

μια κατάσταση στον βιομηχανικό τομέα, η οποία είναι πραγματικά πάρα πολύ απογοητευτική. Οι μεγάλες μας βιομηχανίες, κύριε Αβραμόπουλε, χρηματοδοτήθηκαν πλούσια για πολλά χρόνια. Παρά ταύτα δεν κατόρθωσαν να εκσυγχρονιστούν, με πολύ λίγες εξαιρέσεις. Δεν κατόρθωσαν μάλιστα ούτε να πληρώσουν τα χρέη τους στο τραπεζικό σύστημα. Μεγάλες, σημαντικότερες και κρίσιμες για την οικονομία του τόπου εταιρείες, τώρα υπάγονται σ' αυτό τον οργανισμό εξυγίανσης. Και μη ξεχνάμε ότι όσα μνημόνια και εάν ετοιμάσουμε και όσες επιτυχίες και αν έχουμε στη Κοινή Αγορά, στις διαπραγματεύσεις μας, γεγονός είναι ότι η οικονομία μας ανοίγει τις πόρτες και τα παράθυρα με γρήγορους ρυθμούς στα πλαίσια της Κοινής Αγοράς, όπου μια βιομηχανία που ούτε σύγχρονη είναι, ούτε έχει κατάλληλη μορφή από πλευράς χρηματικής, σε ό,τι αφορά τη δομή δηλαδή των υποχρεώσεών της, τη σχέση δύο κεφαλαίων με δάνεια, είναι μια βιομηχανία πολύ άρρωστη. Και έχουμε αναλάβει ένα πολύ δύσκολο έργο, το θεωρώ πάρα πολύ δύσκολο έργο, το οποίο δεν αποτελεί τμήμα του προγράμματος του ΠΑΣΟΚ, είναι κάτι που επιβάλλεται από τις ίδιες τις συνθήκες, να διασώσουμε εκείνες τις επιχειρήσεις που είναι βιώσιμες και να προστατεύσουμε το λαό μας από την αυξανόμενη ανεργία.

Αυτές οι κινήσεις που έχουν γίνει - πάρτε τη Πειραιϊκή-Πατραϊκή - δεν οφείλονται σε κάποια δογματική μας τοποθέτηση. Οφείλονται στο γεγονός ότι αν εμείς δεν επέμβουμε θα κλείσει μια επιχείρηση, την οποία χρειαζόμαστε μακροπρόθεσμα. Οι επιχειρήσεις αυτές, που δεν πέφτουν στις κατηγορίες που προγραμματικά έχουμε πεί ότι θέλουμε να κοινωνικοποιήσουμε, θα αποδοθούν στον ιδιωτικό τομέα, εφόσον το επιθυμεί ο ιδιωτικός τομέας. Εμείς ζητούμε να τις παραλάβουν ιδιωτικά συμφέροντα. Δεν έχουμε καμία επιδίωξη ούτε είχαμε ποτέ. Δεν πρόκειται περί αλλαγής γραμμής, να κοινωνικοποιήσουμε στο σύνολό της τη βιομηχανία. Έχουμε πάρα πολύ αυστηρά καθορίσει τα όρια της κοινωνικοποίησης. Ο τομέας ο ιδιωτικός, δεν δούλεψε ποτέ σωστά στην Ελλάδα. Ούτε σύγχρονος είναι, ούτε έχει παίξει με τους κανόνες του παιχνιδιού, του καθαρού παιχνιδιού. "Θαλασσοδάνεια, υπερκοστολογήσεις, υποκοστολογήσεις, εξαγωγή συναλλάγματος με χίλιους-δύο τρόπους. Τί ποσοστό από τα δάνεια, νομίζετε, που πήρε η ιδιωτική βιομηχανία έμεινε στην

Ελλάδα και τί πήγε στην Ελβετία; Έτσι μπορεί να επιζηήσει ο ιδιωτικός τομέας; Εμείς προσπαθούμε να βοηθήσουμε τον ιδιωτικό τομέα να επιζηήσει, γιατί δεν υπάρχει καμία δυνατότητα να δημοσιοποιήσουμε, να κοινωνικοποιήσουμε το σύνολο. Κάθε άλλο. Ούτε τους ανθρώπους έχουμε για τέτοιας κλίμακας επιχείρηση. Αγωνιζόμαστε λοιπόν, συνεργαζόμενοι με το τραπεζικό σύστημα, με κάθε τρόπο να εξυγιάνουμε την ιδιωτική οικονομία για να την κάνουμε ένα αξιόπιστο συνεταίρο. Βέβαια αυτό που διακρίνει μια κυβέρνηση σαν τη δικιά μας από τις άλλες είναι ότι εμείς δεν αφήνουμε την αγορά να κατευθύνει την πορεία της οικονομίας, αλλά αντίθετα, προγραμματίζουμε την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και χρησιμοποιούμε όλα τα μέσα, τα οποία διαθέτει ένας κρατικός μηχανισμός για να ωθήσουμε προς την επίτευξη αυτών των μεγάλων στόχων, ένας από τους οποίους ασφαλώς και σημαντικός είναι η κοινωνική δικαιοσύνη, αλλά και το ανερχόμενο εθνικό εισόδημα.

Βεβαίως έχουν γίνει κινήσεις, οι οποίες αρκετές φορές σηματοδότησαν αρνητικά αυτή την πορεία. Αυτό το δέχομαι. Αλλά δεν αποτελεί αυτό την πολιτική μας. Αυτή τη διάκριση θέλουμε να τη κάνουμε."

ΒΟΥΤΣΗΣ (ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ) : "Κύριε Πρόεδρε επιτρέψτε μου να επανέλθω σε ένα τρίπτυχο, προσδιοριστικό των πολιτικών εξελίξεων που έθεσε ήδη ο συνάδελφος κ. Αντωνόπουλος . Θα επανέλθω, γιατί ως τώρα δεν έχουμε ούτε μία είδηση. Το τρίπτυχο αυτό είναι, πρώτον: ο χρόνος διενεργίας των εκλογών. Είπατε τη θέση σας ως προς τη κυβέρνηση. Αλλά υπάρχει ένα δεδομένο ότι η τελευταία εκλογική αναμέτρηση έγινε εφ'όλης της ύλης. Συνεπώς, οι κάλπες απετέλεσαν τον ασφαλέστερο δείκτη για το αν υπάρχει αρμονία ή δυσαρμονία εκλογικού σώματος και Βουλής. Άλλος τέτοιος δείκτης ως τις επόμενες εκλογές αποκλείεται να υπάρξει. Συνεπώς περιθώρια να ασκηθεί η συνταγματική προνομία από τον Πρόεδρο ομαλά δεν υπάρχει. Άρα η πρωτοβουλία για το αν θα γίνουν ή όχι πρόωρες εκλογές είναι αποκλειστικά δική σας, της κυβερνήσεώς σας. Θέλω να το επιβεβαιώσετε ή όχι το ένα ή το άλλο στο πλαίσιο του εκλογικού συστήματος. Είπατε ότι βεβαίως το μελετάτε και βεβαίως θα κατατεθεί το νομοσχέδιο μέσα στη σύνοδο της Βουλής, την τελευταία. Θα μπορούσα να υπενθυμίσω δικές σας τοποθετήσεις όταν είσασταν στην αντιπολίτευση αξιωματική ή μη,

ότι καμία κυβέρνηση δεν δικαιούται να αιφνιδιάζει τις άλλες πολιτικές δυνάμεις με τον εκλογικό νόμο. Συνεπώς γιατί όχι από τώρα η σαφήνεια ή τουλάχιστον η διαβεβαίωση ότι τέτοιος αιφνιδιασμός δεν θα υπάρξει; Το τρίτο ως προς την εκλογή του Προέδρου τον προσεχή Μάιο. Έχω την εκτίμηση ότι και εδώ έχουμε ένα δεδομένο. Ότι εάν είναι υποψήφιος ο κ. Καραμανλής/^{πάλι} αυτή η Βουλή χωρίς πολιτικές συνέπειες, ίσως σοβαρές για τον τόπο, άλλον Πρόεδρο από τον κ. Καραμανλής δεν βγάζει. Θέλω να μου πείτε αν είναι εσφαλμένες αυτές οι εκτιμήσεις μου και αυτά που θεωρώ δεδομένα;"

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: "Δεν πρόκειται να πω τίποτα παραπάνω απ'αυτά που έχω ήδη πει, έστω και αν σας στερήσω οκτάστηλο. Αλλά θα ήθελα σε ό,τι αφορά το πρώτο σημείο να πω ότι τίποτα απ'αυτά που είπα δεν περιέχει έμμεσα ή άμεσα κάποια τέτοια μομφή, ότι μπορεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ανώμαλα να λειτουργήσει το Σύνταγμα. Το λέω αυτό για να μην υπάρξει παρεξήγηση. Σε ό,τι αφορά τον αιφνιδιασμό ασφαλώς θα είναι λάθος την προηγούμενη των εκλογών να περάσει εκλογικό σύστημα. Το καταλαβαίνω. Και δεν είναι στις προθέσεις μας να αιφνιδιάσουμε κανέναν. Εν πάσει περιπτώσει δεν πρόκειται σε ένα σύστημα "κομμένο και ραμμένο" για το κυβερνητικό κόμμα γιατί σήμερα αυτό μπορεί να ευνοήσει εμάς και αύριο μπορεί να ευνοήσει κάποιον άλλον. Δεν υπάρχει πρόθεση, κατά συνέπεια, κύριε Βότση αιφνιδιασμού των πολιτικών μας αντιπάλων, του πολιτικού κόσμου.

Σε ό,τι αφορά το τρίτο , η προσπάθεια σαφώς την οποία κάνετε είναι να σας πώ, ακριβώς τι πρόκειται να κάνει το ΠΑΣΟΚ, το Μάη. Έχω τονίσει σε ό,τι αφορά την απόφαση, το ΠΑΣΟΚ θεωρεί ότι είναι ανεπίκαιρο το θέμα για δηλώσεις, και νομίζω ότι δεν είμαστε οι μόνοι που το θεωρούμε ανεπίκαιρο. Ταυτόχρονα δεν αποσύρω τίποτα από αυτά που έχω μέχρι σήμερα πεί.

ΕΡΩΤΗΣΗ (ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ: ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ): Κύριε Πρόεδρε, αν θυμάμαι καλά, είχατε πεί πρόσφατα, γύρω στον Απρίλιο αλλά και παλιότερα πέρυσι, ότι δεν είχατε καμιά αντίρρηση να υποστηρίξετε την υποψηφιότητα του κ. Καραμανλή για την Προεδρία της Δημοκρατίας στις Προεδρικές εκλογές του Μαΐου '85. Σήμερα η δήλωσή σας είναι κάπως διαφοροποιημένη, αφήνει κάτι σαν όρο, κάτι τέτοιο, αυτή η διαφοροποίηση που οφείλεται;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Νομίζω ότι θα πρέπει να διαβάσεις ξανά τις δηλώσεις που έχω κάνει. Δεν νομίζω ότι υπάρχει καμιά διαφορά. Αλλά δεν είναι ακριβώς έτσι οι δηλώσεις που είχα κάνει. Δεν ανακοίνωσα ποτέ, κύριε Οικονομόπουλε, απόφαση του Κινήματος ή της Κυβέρνησης. Δεν έχω ποτέ κάνει κάτι τέτοιο.

ΕΡΩΤΗΣΗ (ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ : ΕΘΝΟΣ):- Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να σας φέρω πίσω σε κάτι πιό πεζό από τα πολύ μεγάλα πολιτικά θέματα. Στηρίζομαι σε δυό δεδομένα: Το γεγονός ότι εσείς κάνατε συνείδηση στον πολίτη ότι είναι δικαίωμά του να απαιτεί ποιότητα ζωής. Και επίσης το γεγονός ότι η ποιότητα ζωής στην Αθήνα σήμερα, είναι απελπιστικά υποβαθμισμένη. Ερωτώ, κύριε Πρόεδρε: Ποιά άμεσης απόδοσης μέτρα σκοπεύετε να πάρετε και πότε;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Νομίζω, αν και δεν είμαι ειδικός, ότι έχουμε τοποθετηθεί πάνω σ' αυτό. Υπάρχει το μακροπρόθεσμο, το μεσοπρόθεσμο και το άμεσο. Για το μακροπρόθεσμο νομίζω ότι σας έχει ήδη μιλήσει ο αρμόδιος υπουργός, μιλάμε για μια Αθήνα χωρίς ρύπανση, 15 χρόνια από σήμερα. Αν αυτό μπορεί να συγκριθεί ή όχι, δεν γνωρίζω. Αλλά και στις άλλες πόλεις που έχει πραγματοποιηθεί μια απορρύπανση, όπως είναι το Λονδίνο, απαιτήθηκαν πολλά χρόνια. Σε ό,τι αφορά τα άμεσα μέτρα, τα μέτρα άμεσης απόδοσης, αυτά περιλαμβάνουν τους γνωστούς περιορισμούς στην κυκλοφορία, περιλαμβάνουν την βελτίωση των καυσίμων. Είναι πάρα

πολύ σημαντικό αυτό. Περιλαμβάνουν ραγδαία βελτίωση του συγκοινωνιακού δικτύου προς το παρόν, μιλάμε για τα λεωφορεία και τα τρόλεϊ. Αλλά θα προχωρήσουμε-όπως φαντάζομαι γνωρίζετε-και στο μετρό, που δεν είναι βεβαίως άμεσης απόδοσης. Το αναφέρω λέγοντας ότι σήμερα βελτιώνουμε το συγκοινωνιακό σύστημα με διάφορους τρόπους: Καλύτερα λεωφορεία, καλύτερους δρόμους, ανισόπεδες διαβάσεις. Σας καλώ να κάνετε μια βόλτα στην περιοχή της πρωτεύουσας, στο λεκανοπέδιο, και πιστεύω θα δείτε ότι γίνεται πάρα πολύ δουλειά, η οποία συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με τη βελτίωση της ζωής στην πρωτεύουσα.

Βεβαίως υπάρχει και το άλλο, η βιομηχανία. Είναι πραγματικά κρίμα, είναι τραγικό, ότι η βιομηχανία χτίστηκε γύρω από αυτήν την πόλη, ή και μέσα σ'αυτήν την πόλη, διότι η μεταφορά της βιομηχανίας είναι κάτι τουλάχιστον μεσοπρόθεσμο. Το άμεσο είναι ο περιορισμός παραγωγής και αυτό το κάνουμε, ίσως, όχι στην έκταση που θα έπρεπε. Αλλά βέβαια, σε μια περίοδο σχετικής ανεργίας, όπου η ανεργία αποτελεί ζωντανό πρόβλημα για τον τόπο, ο περιορισμός του χρόνου εργασίας ενός εργοστασίου έχει συνέπειες. Είμαστε απόλυτα ευαισθητοποιημένοι στο πρόβλημα, ξέρουμε ότι είναι ένας πρώτος στόχος για τους Αθηναίους, για το λεκανοπέδιο, και σας διαβεβαιώνω ότι τουλάχιστον κάναμε το καλύτερο που μπορούμε. Υπάρχουν και μέτρα όπως σας είπα που μπορούν να βελτιωθούν στην εφαρμογή τους. Πιέζω προς αυτή τη κατεύθυνση και ελπίζω ότι έχουμε κάπως καλύτερα αποτελέσματα. Δεν μπορείς "εν μια νυκτί" να αλλάξεις μια κατάσταση σαν κι αυτή. Αυτή η πόλη χτίστηκε χωρίς σχέδια. Είναι ένας όγκος τσιμέντου. Κατεστράφη το φυσικό περιβάλλον. Πού είναι τα δάση; Πού είναι τα πάρκα; Περίπου, χρειάζεται να ξαναγίνει η πόλη. Και πραγματικά όταν συγκρίνει κανείς την Αθήνα με μια πρωτεύουσα Ευρωπαϊκή από την πλευρά αυτή, αισθάνεται το μέγεθος της καταστροφής του περιβάλλοντος που κατορθώσαμε να έχουμε με την άναρχη δόμηση, και την άναρχη ανάπτυξη και την κερδοσκοπία που ασκήθηκε για τόσα χρόνια σε βάρος του Έλληνα πολίτη και ιδιαίτερα του Αθηναίου.

ΕΡΩΤΗΣΗ (ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ : ΒΡΑΔΥΝΗ): Κύριε Πρόεδρε, τελευταία παρατηρείται το φαινόμενο της αύξησης των δικαστικών διώξεων, κυρίως κατά εφημερίδων αντιπολιτεύσεως. Όπως επίσης και το φαινόμενο της επιβολής πολύ υψηλών ποινών. Την τελευταία εβδομάδα η "ΒΡΑΔΥΝΗ" τιμωρήθηκε με ποινές που φτάνουν τους 90 μήνες συνολικά από δύο δίκες. Δεδομένου ότι ο Τύπος και πολύ περισσότερο της αντιπολιτεύσεως είναι ένα από τα στηρίγματα της Δημοκρατίας και μια από τις λειτουργίες της Δημοκρατίας, εσάς αυτό το φαινόμενο δεν σας ανησυχεί;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Να απαντήσω. Εάν επρόκειτο προσωπικά να αντικρούσω τα γραφόμενα για μένα, θα έπρεπε να έκανα τουλάχιστον δύο μηνύσεις την ημέρα. Και δεν έχω κάνει καμία. Ο Τύπος πρέπει να έχει το δικαίωμα να κατακρίνει, να καταγγέλλει, να ξεσκεπάζει. Ουδέποτε θα με βρείτε σε άλλη θέση από αυτή. Μαχόμενος Τύπος, είμαι σύμφωνος. Αλλά ένα πράγμα που δεν μπορούμε ποτέ να δεχτούμε, είναι η σπίλωση υπολήψεων. Και θα πρέπει να τονίσω κάτι παράδοξο, το οποίο δεν έχει ειπωθεί - νομίζω - μέχρι τώρα, αλλά εμείς είμαστε Κυβέρνηση για τρία χρόνια, εγώ είμαι Πρωθυπουργός για τρία χρόνια σχεδόν, αλλά νομίζω για κανένα Πρωθυπουργό και για καμιά κυβέρνηση, δεν γράφηκαν τέτοια λιβελλογραφήματα, όσο γράφηκαν για μάς. Σας ερωτώ για τον κύριο Καραμανλή, ποιές εφημερίδες, τότε της αντιπολίτευσης, έγραψαν οτιδήποτε που τον έθιγε; Εμείς τι είμαστε; Έχουμε "χοντρή πέτσα" και μπορούμε να δεχόμαστε λιβελλούς; Ελεύθερη δημοσιογραφία ναι. Δημοσιογραφία που είναι αντίπαλη προς την Κυβέρνηση ναι. Ξεσκεπάστε μας, δεν έχω αντίρρηση. Όχι συκοφαντία, όχι λιβελλούς, όχι προσωπικά. Αν ο Τύπος δεν σεβαστεί κατά κάποιο τρόπο την Κυβέρνηση, γιατί να την σεβαστεί ο λαός; Ή γιατί να την σεβαστούν οι Ένοπλες Δυνάμεις;

ΕΡΩΤΗΣΗ (ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ : ΒΗΜΑ): Για τον ανασχηματισμό της Κυβέρνησης: Κύριε Πρόεδρε, είναι γνωστό ότι τις τελευταίες μέρες οι συνεργάτες σας και σε βουλευτές φέρεσθε να εξομολογείσθε ότι εξετάζετε μια διορθωτική πορεία σε ορισμένους τομείς της Κυβέρνησης. Το ένα, είναι αυτό που διακρίνω, είναι οι εισηγήσεις πολλών βουλευτών στις επαφές που έχετε μαζί τους για πρόσωπα ή για τομείς της Δημόσιας Διοίκησης που δεν έχουν αποδώσει ικανοποιητικά. Και το τρίτο δεδομένο είναι ότι

υπάρχουν, όπως, επίσης, πολλά θετικά και αρνητικά σημεία από τον τελευταίο ανασχηματισμό, όπως η περίπτωση του κ. Φωτήλα, του κ. Πεπονή η υπόθεση του κ. Ποττάκη κ.λ.π. Εξετάζετε το θέμα του ανασχηματισμού, κύριε Πρόεδρε, σύντομα;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Πρώτον, θέλω να πώ ότι εσείς είστε πολύ εγκυρότερη πηγή από'εμένα. Και πολύ χαίρω που πληροφορούμαι και εγώ για μερικά πράγματα που σαφώς προτίθεμαι να κάνω ή να μην κάνω. Ναι, θα απαντήσω ως εξής: Δεκαπέντε μήνες από τις εκλογές είναι πια αργά για ανασχηματισμό και αναδόμηση. Μετά τις εκλογές όταν όπως ελπίζω και πιστεύω, είμαστε Κυβέρνηση, θα έχουμε ετοιμάσει ^{ένα} πολύ μικρότερο ευέλικτο τύπο υπουργικού συμβουλίου, γιατί ομολογώ ^{ότι} τόσο ο αριθμός όσο και η δομή, δηλαδή η κατανομή των αρμοδιοτήτων δεν είναι ιδεώδης για την αποτελεσματική λειτουργία του κυβερνητικού σχήματος. Αυτό όμως, δεν μπορεί να γίνει τώρα. Προσθέτω ότι ανασχηματισμό δεν προτίθεμαι να κάνω. Αλλά, αυτό ασφαλώς δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί να υπάρξει κάποια οριακή αλλαγή εάν το απαιτούν οι περιστάσεις, εάν δεν είμαστε ικανοποιημένοι από τον ρυθμό απόδοσης ενός υπουργείου. Δεν έχω υπογράψει κανένα συμβόλαιο με κανέναν. Πρέπει να σας πώ ότι σέβομαι τους συνεργάτες μου. Και πιστεύω, το υπουργικό αξίωμα είναι κάτι που πρέπει κανείς να το παίρνει πάρα πολύ σοβαρά, είτε είναι υπουργός, είτε όχι. Δεν προτίθεμαι να κάνω ανασχηματισμό, αλλά δεν δίνω βεβαίως, μ'αυτό τον τρόπο "πράσινη κάρτα" για οποιαδήποτε εξέλιξη. Δεν μπορώ να δώσω σε κανέναν "πράσινη κάρτα" μέχρι το τέλος της θητείας αυτής της Κυβέρνησης. Δεν έχω σκοπό να κάνω ανασχηματισμό. Αυτό μπορώ να σας το πώ. Εάν μου πείτε, μέσα στους επόμενους δεκαπέντε μήνες μπορεί να μην γίνει αλλαγή ούτε ενός υπουργού, αυτό δεν μπορώ να σας το πώ. Δεν δεσμεύομαι.

ΕΡΩΤΗΣΗ (ΚΟΥΡΗΣ : ΑΥΡΙΑΝΗ): Κύριε Πρόεδρε, ήθελα να ρωτήσω τριάντα μήνες τώρα και ακόμα το παρελθόν δεν έχει ξεκαθαρίσει, παρ'όλο ότι είχαν δοθεί πολλές υποσχέσεις. Δηλαδή, πως χορηγήθηκαν τα 150 διεσκατομμύρια από τις Τράπεζες στις βιομηχανίες; Επίσης υπάρχουν πληροφορίες ότι ορισμένοι φάκελοι με αποκαλυπτικά στοιχεία βρίσκονται σε υπουργικά συρτάρια. Γιατί δεν παίρνουν τον δρόμο προς την Δικαιοσύνη; Τι φταίει γι'αυτό;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Νομίζω ότι τουλάχιστον στις περιπτώσεις που εγώ γνωρίζω, εάν υπάρχουν στοιχεία και πρέπει να υπάρχουν στοιχεία, είναι απαράδεκτο να παραμένουν στα συρτάρια ενός υπουργού ή του Πρωθυπουργού. Σ' αυτό συμφωνούμε. Πρέπει να λάβετε υπόψη σας ότι το έργο της διερεύνησης και της μελέτης, είναι πάρα πολύ απαιτητικό. Οι υπουργοί όπως φαντάζομαι τους ζείτε και εσείς, δεν ξέρω πόσες ώρες καταφέρνουν να κοιμηθούν, απλώς με τα τρέχοντα τρέχοντα καθημερινά προβλήματα, παλεύουμε όλοι και παλεύω εγώ επίσης, στον δικό μου το χρόνο να βρώ κάποιο κομμάτι της μέρας που να σιεφθώ στρατηγικά. Όχι να απαντήσω σε τρέχοντα θέματα. Είναι πιστεύω ένας από τους βασικούς λόγους που μερικά από αυτά, τα οποία σφαλώς υπάρχουν, δεν μπορέσαμε να τα ξεσκαλίσουμε. Δεν υπάρχει πρόθεση να καλύψουμε. Και θα ήθελα σε σχέση με αυτά να τονίσω ότι δύο - τρία πράγματα, μου θυμίζουν ορισμένες δεσμεύσεις τις οποίες έχουμε και τις οποίες δεν έχουμε υλοποιήσει.

Πρώτα απ' όλα, το θέμα των φακέλων, υπουργείου Δημοσίας Τάξης κλπ. Αυτό έχει επιτέλους λυθεί. Το πρόβλημα που είχε τεθεί από τον Τύπο κατά κύριο λόγο, έχει λυθεί και θα προχωρήσουμε στην νομοθέτηση αυτού του μέτρου. Βασικά, όλοι οι φάκελοι θα καταστραφούν με εξαίρεση εκείνων που οι ίδιοι επιθυμούν να μην καταστραφούν ή οι απόγονοί τους βασικά επιθυμούν να μην καταστραφούν. Όμως δεν θα μείνουν στην Ασφάλεια. Αυτοί οι φάκελοι θα πάνε στη βιβλιοθήκη. Αυτό έχει λυθεί.

Δεύτερο, ο φάκελος της Κύπρου. Το αναβάλαμε και το αναβάλαμε το άνοιγμά του πολύ καιρό, είχαμε τους λόγους μας. Πάντοτε υπάρχουν κάποιοι λόγοι. Με το άνοιγμα της Βουλής θα προχωρήσουμε στην ανάθεση αυτού του έργου, στη Βουλή. Αργά, αλλά θα γίνει. Και αυτό ίσως είναι είδηση. Όπως γνωρίζετε, σύμφωνα με τον κανονισμό της Βουλής 60 βουλευτές μπορούν να ζητήσουν τη σύγκληση για τέτοια θέματα. Σας τονίζω ότι θα ξεκινήσει αυτό στη Βουλή το φθινόπωρο.

ΕΡΩΤΗΣΗ (ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΗΣ : ΑΥΓΗ): Κύριε Πρόεδρε, παρά το γεγονός ότι κάνατε δύο δηλώσεις, τώρα για τον εκλογικό νόμο και σημείωσα από που είπατε, ότι δεν πρόκειται να αφιιδιαστείτε τους εκλογικούς σας αντιπάλους, ωστόσο επειδή ο υπουργός Εσωτερικών κ. Κουτσόγιωργας δήλωσε ότι είναι σε θέση μέσα σε 48 ώρες να ετοιμάσει οποιοδήποτε εκλογικό νόμο, αρκεί να του δώσει το "πράσινο φως" η Κυβέρνηση, διερωτώμαι εάν θα μπορούσατε να μας πείτε κάτι για το περιεχόμενο και

τη φιλοσοφία που συλλαμβάνει η Κυβέρνηση.

Δεύτερον, εάν με βάση τα αποτελέσματα των τελευταίων ευρωεκλογών, σκέπτεσθε, ή προβληματίζεσθε σαν Κυβέρνηση την περίπτωση διεύρυνσης του σημερινού κυβερνητικού σχήματος με τη συμμετοχή και άλλων προοδευτικών, αριστερών, δημοκρατικών δυνάμεων, με στόχο να προχωρήσει καλύτερα η Αλλαγή;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Σε ό,τι αφορά το πρώτο, δεν αμφισβητώ τις ικανότητες του κ. Κουτσόγιωργα, να διαμορφώσει ένα νόμο σε 48 ώρες. Δεν υπάρχει όμως ο νόμος ή το νομοσχέδιο που βρίσκεται σε κανένα συρτάρι. Υπάρχει σειρά απόψεων σχετικά με το τι είδους εκλογικό νόμο πρέπει να έχουμε που να ικανοποιεί πρώτον, την ανάγκη εκπροσώπησης των πολιτικών τάσεων μέσα στην κοινωνία. Και δεύτερον, να μην δυσχεραίνει ιδιαίτερα το έργο της δημιουργίας μιας κυβέρνησης. Είναι αντιφατικά αυτά τα δύο. Και πρέπει να βρεί κανείς τη χρυσή τομή. Αυτό παλεύουμε. Υπάρχουν αρκετά σχέδια τα οποία έχω δει. Δεν έχουμε καταλήξει, αλλά δεν είναι στις προθέσεις μας να αιφνιδιάσουμε κανέναν.

Το δεύτερο, δεν αμφισβητώ ότι υπάρχουν και προσωπικότητες και άλλα κόμματα τα οποία μπορούν να συμβάλουν στο έργο της Αλλαγής αλλά δεν αισθάνομαι ότι υπάρχει λόγος που το επιβάλλει αυτό. Το έκανε ο Μιττεράν στη Γαλλία. Άλλο, ότι δεν λειτούργησε σωστά, δεν πήγε καλά γι' αυτούς, αλλά δεν βλέπω τον λόγο να το κάνω, εφόσον τουλάχιστον η δεδηλωμένη είναι για το ΠΑΣΟΚ και για μονοκομματική κυβέρνηση. Αν και όταν ο λαός με το εκλογικό σύστημα βέβαια, δώσει μια κυβέρνηση η οποία δεν έχει την απόλυτη πλειοψηφία, τότε φυσικά, είναι ακριβώς αυτή η πορεία που θα πρέπει να ακολουθηθεί, αλλιώς δεν υπάρχει κυβέρνηση. Αλλά το ΠΑΣΟΚ έχει ένα πρόγραμμα. Πασχίζει να το υλοποιήσει, αλλού πάει αργά, αλλού πάει γοργά, αλλού γίνονται λάθη, αλλού δεν γίνονται λάθη, αλλά πρέπει να δοκιμάσουμε τα φτερά μας για τα 4 χρόνια. Αυτό ήταν το μήνυμα του λαού, στις εκλογές του '81.

ΠΕΤΡΟΣ ΣΤΑΓΚΟΣ (ΑΠΕ): Κύριε Πρόεδρε, εγώ πεθύμησα να σας ακούσω και πάλι να μιλάτε για τον σοσιαλισμό, δηλαδή τα τελευταία χρόνια πριν την ανάληψη της Κυβέρνησης, αλλά και τα πρώτα μετά την Κυβέρνηση, αποτελούσε το θέμα του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού της κοινωνίας ένα δεσπόζον αντικείμενο. Σιγά-σιγά το χάνουμε αυτό. Τι έχει αλλάξει; Η διακυβέρνηση, η εξουσία;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Δεν έχει αλλάξει τίποτε την πρόθεση και την κατεύθυνση στην οποία κινείται η Κυβέρνηση. Υπάρχουν δύο κατ'εξοχήν εξελίξεις, που μας έχουν κάπως βάλει σε πτώση ισορροπίας στο σημείο αυτό, στην πορεία αυτή της υλοποίησης. Αναφέρθηκα και στα δύο νωρίτερα, χωρίς να τα ταυτίσω με το ερώτημα αυτό.

Το ένα είναι ο αγροτοβιομηχανικός συνεταιρισμός. Για μας είναι πάρα πολύ βασικός στόχος αυτός. Δεν είναι θέμα μόνον νόμου. Ο νόμος έχει κατατεθεί και θα συζητηθεί το φθινόπωρο. Δεν είναι θέμα όμως μόνον νόμου. Είναι θέμα δυνατότητας. Είναι θέμα λαϊκής επιμόρφωσης σε τεράστια κλίμακα. Ο συνεταιρισμός που λέει ότι παίρνουν στα χέρια τους οι ίδιοι την υπόθεση, προϋποθέτει ότι θα έχουν πέραν των πιστώσεων που είναι εύκολες, θα έχουν και τεχνική καθοδήγηση, ειδικευμένη παιδεία. Ένας από τους πιο μεγάλους για μας στόχους που είναι ο αγροτοβιομηχανικός συνεταιρισμός, πράγματι έχει αργοπορήσει γι' αυτό το λόγο.

Το δεύτερο, είναι ο δρόμος της κοινωνικοποίησης ορισμένων κλάδων της ιδιωτικής οικονομίας. Έχουμε δει μπροστά μας ένα τέτοιο κλίμα προβληματικών που πρέπει να εξυγιανθούν.

Και το διοικητικό τάλαντο δεν πλεονάζει ή τουλάχιστον δεν έχουμε μάθει να το αναγνωρίζουμε στην Ελλάδα αρκετά, ώστε πραγματικά η ανάγκη να προχωρήσουμε σε τέτοια τεράστια κλίμακα εξυγίανσης επιχειρήσεων έχει "κατά κάποιο τρόπο" βάλει σε δεύτερη μοίρα την κοινωνικοποίηση ορισμένων τομέων, όπως είναι ο ορυκτός πλούτος. Σας το λέω σαν παράδειγμα. Στο φάρμακο προχωρήσαμε. Δεν έχουμε προχωρήσει σε όλα τα μέτωπα. Και υπάρχει πάντοτε το πρόβλημα του ρυθμού απορρόφησης. Το σύστημα δεν θέλουμε να το σοκάρουμε. Δεν πάμε για κάποια μετωπική αναμέτρηση. Πάμε για μια αλλαγή που να είναι αποδεκτή σε κάθε φάση από τη μεγάλη πλειοψηφία του ελληνικού λαού. Αυτό είναι το βασικό κριτήριο για μας. Έχουμε κάνει λάθη σ' αυτή τη κατεύθυνση. Έχουμε αιφνιδιάσει ορισμένες φορές, αλλά η βασική μας γραμμή και η βασική μας πορεία πρέπει να είναι τα μέτρα που παίρνουμε να ανταποκρίνονται στο αίσθημα του ελληνικού λαού στη μεγάλη του πλειοψηφία. Αλλιώς δεν αξίζουν τα μέτρα και έχουν μπούμεραγκι αποτελέσματα."